

Jaká jsou Vaše práva během těhotenství, porodu a po porodu?

Přístup a zacházení

- Máte právo na profesionální přístup zdravotníků, který zahrnuje odbornou úroveň a bezpečnost poskytované péče.
- Máte právo, aby zdravotnický personál s vámi zacházel slušně, důstojně a ohleduplně.

Informovaný souhlas

- Máte právo na respektování svobodného a informovaného souhlasu i nesouhlasu. To znamená, že zdravotnický personál je povinen vás před každým zákrokem srozumitelně informovat o jeho účelu, postupu, přínosech, riziku a možné jeho jiné alternativě. Vy se sama můžete rozhodnout, zda zákrok či vyšetření podstoupíte či nikoliv, samozřejmě bez nátlaku zdravotníků.
- Máte právo na to, aby vás zdravotníci pravidelně informovali o vašem zdravotním stavu.
- Máte právo na zodpovězení vašich dotazů týkajících se vašeho zdravotního stavu a navrhovaných postupech.
- Bez vašeho souhlasu zdravotníci nemají právo provádět žádné úkony.
- Máte právo odmítnout jakékoliv postupy, které si nepřejete provádět, nebo vám jsou nepříjemné (např. jakékoliv vyšetření, vyvolání porodu, nástřih hráze, očistné klyzma apod.). Pokud odmítnete, mohou vás zdravotníci požádat o podepsání negativního reverzu, který zdravotnický personál právně chrání.
- Máte právo si vyžádat formuláře informovaného souhlasu, které nemocnice používá a seznámit se s nimi předem. Pak při přijetí předáte vyplněný formulář, se kterým jste se seznámila. Pokud s nějakou položkou ve formuláři nesouhlasíte, můžete jej proškrtnout nebo připsat svoje výhrady.

Péče o dítě

- V okamžiku narození dítěte, se vy, jako rodiče stáváte jeho zákonnými zástupci. O poskytování zdravotnické péče dítěti, rozhodují zákonní zástupci.
- Máte právo být informováni o zdravotním stavu dítěte a navrhovaných postupech.
- Máte právo na zodpovězení otázek.
- Bez vašeho souhlasu, zdravotníci nesmějí na dítěti provádět žádné úkony ani jej nikam odnášet, pokud se nejedná o zákonnou výjimku (např. neodkladná péče nezbytná k záchraně života, nebo zamezení vážnému poškození zdraví a podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbání dítěte). Obě podmínky musejí být splněny zároveň. Jedná se o stav:
 1. bezprostředního a vážného ohrožení života nebo zdraví nebo důvodné podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání,
 2. vyžadující poskytnutí neodkladné péče.

- Máte právo při poskytování zdravotní péče vašemu dítěti (kromě zákonné výjimky) na respektování svobodného a informovaného souhlasu i nesouhlasu, stejně jako u dospělých.
- Vaše dítě má právo na nepřetržitý kontakt s oběma rodiči.
- Vaše dítě má právo na vaši přítomnost při jakémkoliv vyšetření, během krmení nebo je umístěno na JIP.
- Pouze soud může nařídit oddělení dítěte od svých rodičů proti jejich vůli.
- Ze zákona jsou odpovědní za dítě rodiče – ne zdravotníci. Zdravotníci odpovídají pouze za to, že rodičům ve správný čas nabízejí péči odpovídajícímu zdravotnímu stavu dítěte. O provedení péče rozhodují rodiče na základě svobodného a informovaného souhlasu, ne zdravotníci. Výjimkou je neodkladná péče k záchraně života a zdraví dítěte.

Přítomnost osob u porodu

- Máte právo odmítnout přítomnost studentů a studentek u porodu, ale i dalšího personálu, který není u porodu nezbytný.
- Máte právo si zvolit přítomnost doprovodu, ať už se jedná typicky o otce dítěte, jinou blízkou osobu či dlu.
- Máte právo si k porodu přizvat vámi zvolenou porodní asistentku či jiného zdravotníka jako svého konzultanta.
- Pokud určíte, váš doprovod má právo na informace o vašem zdravotním stavu a navrhované péči.
- Nemocnice si nesmí za samotnou přítomnost doprovázejících osob účtovat žádné poplatky, může si účtovat pouze služby, se kterými dáte souhlas (např. proškolení doprovodu apod.).

Porodní plán či dříve vyslovené přání

- Máte právo na porodní plán či dříve vyslovené přání a jeho respektování.
- Máte právo vyjádřit v něm jakýkoliv souhlas či nesouhlas s poskytováním zdravotnických služeb a způsob jejich poskytování.
- V porodním plánu by mělo být uvedeno, že jde o dříve vyslovené přání dle § 36 zákona o zdravotních službách, na jehož respektování trváte.
- V porodním plánu by mělo být uvedeno, co si přejete a co si nepřejete a za jakých podmínek, dále přítomnost personálu a doprovodu u porodu, zastoupení osobou určenou pacientem, poskytování informací této osobě a nahlížení do dokumentace (§ 34/7, 32/1 a 65/1 b zákona o zdravotních službách), nakládání s novorozencem a komu má být svěřen k dohledu (§ 881 občanského zákoníku).
- Porodní plán musí být předán prokazatelně (např. odeslání nemocnici předem s tím, že pokud nemocnice nemůže požadavkům vyhovět, tak žádáte odůvodnění zákonných důvodů nebo ústní projednání). Pokud porodní plán předáváte při příjmu, napište do „souhlasu s hospitalizací“, že předkládáte svůj porodní plán ve smyslu dříve vysloveného přání dle § 36 zákona o zdravotních službách, na jehož respektování trváte.
- Porodní plán je podklad pro zdravotnický personál a také podklad pro doprovod.

- Není nutné, aby porodní plán byl s ověřenými podpisy.

Propuštění z nemocnice

- Máte právo opustit nemocniční zařízení i s dítětem dříve, než je doporučená délka pobytu v nemocničním zařízení.
- Pokud stav vašeho dítěte vyžaduje neodkladnou péči k záchraně života a zdraví, zdravotníci mohou propuštění dítěte odmítnout.
- Další podmínky, např. potvrzení o převzetí do péče praktického dětského lékaře, můžete odmítnout jako nezákonné.

Ambulantní porod

- Pokud nemocnice ambulantní porody odmítá, je vhodné oznámit předčasný odchod do domácího prostředí až po prvním vyšetření dítěte a když je rodičům následně sdělen jeho dobrý zdravotní stav.

Péče praktického dětského lékaře či lékařky

- Praktický dětský lékař či lékařka jsou povinni na žádost rodičů provést první prohlídku v místě bydliště rodiny.
- Praktický dětský lékař či lékařka jsou povinni poskytovat péči dětem již od narození.
- Vaše zdravotní pojišťovna má povinnost vašemu dítěti zajistit dostupnost péče praktického dětského lékaře či lékařky pokud nemůžete najít ve svém okolí dětského lékaře či lékařku, kteří by přijali dítě do své péče.

Zpětná vazba a stížnosti

- Zpětnou vazbu můžete poskytnout zdravotníkům veřejně, formou dopisu zdravotníkům, ať už se jedná o zpětnou vazbu pozitivní či negativní. Přispějete ke zlepšování kvality zdravotní péče.
- Pokud nejste spokojeni s kvalitou péče či s chováním zdravotnického personálu, můžete podat stížnost. Stížnost se podle druhu pochybení podává k vedení nemocnice, krajskému úřadu, k České lékařské komoře nebo zdravotní pojišťovně. Pokud správný orgán (krajský úřad) postupuje při vyřizování stížnosti nesprávně, je možné obrátit se se stížností k veřejné ochránkyni práv
- Máte právo nahlédnout do zdravotnické dokumentace nebo si nechat za poplatek vyhotovit kopie.
- Máte právo při jednání se zdravotníky nebo úředníky si je bez jejich vědomí pro svou ochranu nahrávat.

Právní předpisy

- Listina základních práv a svobod, čl. 32/4 (kontakt dítěte s rodiči)
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů: § 28/3e1, 31–35, 38 (kontakt dítěte s rodiči); § 28/2,3a (kvalitní péče a respektující zacházení); § 28/1, 31–34 (informovaný souhlas); § 28/3e3, 28/3c a 28/3h (doprovod k porodu); § 32/1, 34/7, 36 (dříve vyslovené přání, resp. porodní plán); § 65–66 (nahlížení do dokumentace); § 93–97 (stížnosti)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů: § 858 (kontakt dítěte s rodiči); § 858 (propuštění z porodnice a ambulantní porod); § 881 (dříve vyslovené přání, resp. porodní plán)
- Vyhláška 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách (péče dětské lékařky či lékaře), ve znění pozdějších předpisů
- Metodický návod Ministerstva zdravotnictví „Postup poskytovatelů zdravotních služeb při propouštění novorozenců do vlastního sociálního prostředí“